

1940-tal. Målning av gåramålare Arvid Stödsberg, född 1882 i Stödsbo, Kronoberg. 1918 målade han sin första tavla och det blev många fler, det finns 7 000 skisser bevarade efter honom. Han gjorde långa cykelturer i Småland och Blekinge och målade av gårdar. Bönderna kunde få tavlorna som de önskade, så det hände att han lade till eller drog ifrån detaljer i motivet.

ETT HUS BERÄTTAR

Genom att studera gamla handlingar, tavlor och fotografier kan man få fram spännande saker om en gård. Inge Nilsson berättar om sin mormors gård i Vissefjärda socken i Småland, som har haft tio olika ägare och förändrats en hel del sedan 1802.

TEXT OCH FÄRGFOTO INGE NILSSON

ÄGARLÄNGDEN PÅ LITT A

- *Håkan Håkansson, född 1758 och Stina Håkansdotter, född 1761 i Emmabo, är ägare 1802 när husförhörslängderna börjar.*

- *Nästa ägare blir paret Stina Håkansdotter, född 1790, och mågen Peter Mattsson.*

Dottern Ingrid Lovisa Petersdotter, född 1812, och mågen Olaus Svensson, född 1800, tar över. Familjen flyttar 1857 till ett torp i Skafveryd.

- *1834 görs laga skifte i byn. Åren 1858–63 står gården utan ägare, eller ägaren är oklar.*

- *1863 till 1866 ägs gården troligen av Israel Andersson, född 1821 och Lena Kajsa Petersdotter, född 1830, båda från Algutsboda. De flyttar till Hult 1866.*

- *Efter dem, troligen 1871, kommer Andreas Nilsson, född 1845, och Cajsa Stina Johansdotter, född 1847. De flyttar till Andersmåla 1878.*

- *Samma år kommer från Björnabygden Johan Carlsson, född 1822, och Lena Stina Svendsdotter, född 1826. De flyttar tillbaka till Björnabygden 1881.*

- *1881 flyttar August Johansson in, född 1848, och Ada Gustafva Petersdotter, född 1855. De flyttar 1887 till Andersmåla, trots att gården har sålts två år tidigare.*

- *Frans Lindholm, född i Gusemåla 1850, köper gården 1885. 1889 uppför Frans de bostads- och ekonomibyggnader som nu finns på gården.*

- *I maj 1885 gifter Frans sig med Emma Mathilda Petersdotter, född 1859. Paret får fyra barn:*

Carl, född 1885.

Gunhild, född 1893, blir med tiden min mormor. 1914 träffar hon min morfar Alfred Persson och får i stor hemlighet oäkta tvillingar som placeras i fosterhem.

Anna, född 1895, gifter sig med Oskar Johansson och de tar över gården 1923. De har inga gemensamma barn men Anna har, liksom sin syster, en oäkta dotter.

Klara, född 1899, stannar kvar på gården som piga i nästan hela sitt liv.

- *När Anna och Oskar avlidit 1957 respektive 1969 finns det inga barn som tar över gården. Den säljs till Rut och Birger Karlsson som sedan 1947 varit granar. Gården är fortfarande i släkten Karlssons ägo.*

GÅRDEN SOM MIN mormor Gunhild Djerf, född Lindholm, växte upp på har jag inte vetat så mycket om eftersom jag varit där endast på korta besök några få gånger.

Men jag ärvde en del fotografier efter mormor, och så har jag forskat i arkiven och på så vis fått en bra bild av gårdens historia från 1802 till nutid.

Gården ligger i byn Gustavsbygd vid Lyckebyån i Vissefjärda socken i den syd-

västra delen av Kalmar län. Från Lindön i Vissefjärda kom en av våra mest kända upporsledare, Nils Dacke, som 1542–1544 tillsammans med en bondehär kämpade mot Gustav Vasa för smålänningarnas frihet och rättvisa.

Vid laga skifte 1834 bestod Gustavsbygd av fyra ungefär lika stora gårdar och så är det fortfarande, gränserna och storleken är desamma. Gårdarna räknades då i ¼ man-

tal vardera. Gården Litt A, 1:2, är den nordligaste i byn och ägorna sträcker sig i ett band från Lyckebyån mot nordost.

I ARKIVEN HAR jag hittat tio olika ägare, som alla har satt sin prägel på den lilla gården. En av dem som har bott här kom att bli min mormor, Gunhild, född 1893.

Lyssna till vad bilderna och ägarlängden har att berätta! ●

Det trekantiga vindsfönstret finns kvar genom alla renoveringar.

Taket är belagt med bandtäckt plåt.

1920-tal

På nedervåningen finns fyra fönster med sex rutor vardera, en vacker spröjsad ytterdörr och ett trappräcke med snickarglädje. Framför huset står fr v: Frans (1850–1929), Emma (1859–1942), Klara (1899–1979), mormor Gunhild (1893–1981) och Anna (1895–1957). Fattas gör sonen Carl (1885–1948) som är i Kanada mellan 1922 och 1947.

Nu har huset fått balkong.

1940-tal

En större trappavsats har tillkommit och taket har fått tegelpannor. Ytterdörren är bytt. Till vänster finns nu bara ett fönster.

Intill skogsvägen finns en stockaväلتa.

Framför ladugården står två gammaldags vagnar.

1950-tal

Flygfoto från 1954 med ladugården, lillstugan till höger och en lada bakom huset. Det är sommar med blommande buskar och trädgårdsmöbel. På åkern betar en ko. Grindarna och brunnsvängeln från Stödbergs målning finns kvar.

Balkongen har blivit farstu.

Snygg Volvo Amazon!

1970-tal

1977. Nu är huset ordentligt förändrat. Alla fönster är bytta, det finns bara två fönster på framsidan, ett fönster på gaveln är borta, gavelspetsarna har blivit bruna och vindskivorna är raka. Detta är nog gjort vid en modernisering 1956.

Vindskivorna har återfått samma krusade utseende som de hade på 1920-talet.

Traktordäcket som fanns 1977 tjänstgör ännu som blomrabatt.

2010-tal

2011. Huset har blivit gult och fått betongtak. Dörren, och fönstret till vänster om farstun, är utbytta till annan modell.

HÄR KAN DU TA REDA PÅ MER OM ETT HUS

Arkiv och institutioner

- Lantmäteriets kundcenter
- Bouppteckningar och anteckningar
- Fotografier hos släktingar, grannar och hembygdsmuseer
- Arkiv digital – bland annat kyrkböcker på nätet: arkivdigital.se

CD/DVD från Rötter, Sveriges släktforskarförbund

- *Sveriges Befolkning* (1880, 1890, 1900, 1970, 1980 och 1990)
- *Sveriges Dödbok 1901–2009*
- *Begravda i Sverige 2* – från enstaka gravar under 1400-talet till våren 2012

Kartor

- Lantmäteriet:
- Historiska kartor: historiskakartor.lantmateriet.se
 - Generalstabskartan
 - Ekonomiska kartan
 - Fastighetskartan, nutida, från Metria metria.se

Böcker

- Erixon, Sigurd (red.): *Sveriges Bebyggelse Landsbygden, Kalmar län del 3*, 1958
- von Sydow, Waldemar och Björkman, Sten: *Svenska Gods och Gårdar*, del 13, Småland, 1939

Oskar Johansson, frun Anna till höger, sittande till höger min mormor Gunhild och stående till höger Klara. Dessa tre kvinnor är systrar.